

GEMEENTE TILBURG

AVG themasessie

27 maart 2018

Papieren Tijgernetwerk VNG

Yvonne Welings

Gemeentearchivaris

Vanaf 25 mei 2018 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) met kernpunten:

- Rechtstreekse Europese wetgeving (geen soft law);
- Sterkere en uitgebreidere privacy rechten;
- Meer verantwoordelijkheden organisaties;
- Steviger bevoegdheden Europese privacy toezichthouders met boetebevoegdheden.

De AVG is ook wel bekend onder de Engelse naam: General Data Protection Regulation (GDPR).

- Verdergaande harmonisatie van privacyregeling in de Europese Unie;
- Bescherming van persoonsgegevens (c.q. realiseren van een consistent en hoog beschermingsniveau met het oog op Internet en online-diensten en
- Waarborgen van vrij verkeer van gegevens binnen de Unie (artikel 1 van de AVG).

Na inwerkingtreding op 25 mei 2018 worden de Europese Privacyrichtlijn en de Wet bescherming Persoonsgegevens (Wbp) ingetrokken.

- Uitvoering van bepalingen inzake de nationale toezichthouder, de Autoriteit Persoonsgegevens;
- Het invullen van de ruimte die de verordening biedt om bij nationaal recht nadere invulling te geven aan de bepalingen van de AVG.
- Het Wetsvoorstel Uitvoeringswet AVG is op 13 maart 2018 in de Tweede Kamer behandeld. Er zijn zeven amendementen ingediend. Het is wachten op de behandeling in de Eerste Kamer.

- Opvolger van de e-privacyrichtlijn uit 2002;
- Wijziging Cookie-wet;
- Toepassing de verwerking van persoonsgegevens voor elektronische communicatiediensten;
- Werking naast de AVG.

- Algemene regels over de eerlijke, transparante en proportionele verwerking van persoonsgegevens;
- Strengere regels voor gevoelige gegevens zoals over gezondheid, ras, crimineel verleden, financiële gegevens, BSN, en andere;
- Specifieke wetten, o.a. Telecommunicatiewet (locatiegegevens), Jeugdwet, Participatiewet, Archiefwet, WOB enzovoort.
- Nieuw: Het BSN-koppelregister (BSNk) is een voorziening die een relatie legt tussen een uniek identificerend kenmerk op een privaat authenticatiemiddel of Europees middel en het BSN van de houder.

- Versterking en uitbreiding privacy rechten, bescherming persoonlijke levenssfeer ;
- Gegevensbescherming: ‘het recht om informatie over jezelf te *controleren, bewerken, beheren en verwijderen* en om te beslissen *wanneer, hoe en wat* voor informatie wordt gecommuniceerd met anderen;
- Privacy is een FUNDAMENTEEL recht (staat in de Grondwet);
- Klacht bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

- Transparante informatie voor de uitoefening van rechten;
- Informatie bij verzameling;
- Recht van inzage (artikel 15 AVG);
- Recht op rectificatie (artikel 16 AVG);

Het correctierecht gaat verder dan het corrigeren van de foutieve gegevens. Voor de betrokkene moet voorkomen worden dat hij of zij nadelige gevolgen ondervindt.

- Recht op vergetelheid/ gegevenswissing (artikel 17 AVG);
- Recht op beperking van de verwerking (artikel 18 AVG);
- Kennisgevingsplicht rectificatie, verwijdering, beperking;
- Dataportabiliteit (= overdraagbaarheid van persoonsgegevens) (artikel 20 AVG). *Voorbeeld overstappen zorgverzekering of energieleverancier.*
- Recht niet te worden onderworpen aan geautomatiseerde individuele besluitvorming / profiling (artikel 22 AVG).

Handreiking VNG Realisatie beschikbaar, echter ***uitzonderingen voor archiefinstellingen zijn niet benoemd.***

Uitzondering rechten van betrokkenen archiefbewaarplaats

- Recht van rectificatie, dataportabiliteit en beperking van verwerking zijn niet van toepassing op indien de archiefbescheiden zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
- Recht van inzage is gewaarborgd;
- Betrokkene krijgt wel het recht gericht inzage te vorderen, bezwaar te maken op grond van de AVG en om zijn eigen lezing aan het desbetreffende archiefbescheiden toe te voegen (art. 43, lid 3 Uitvoeringswet).

Voorbeeld ontdopen in parochieregisters.

AVG artikelen 15 (recht op inzage), 16 (recht op rectificatie), 18, eerste lid onder a (recht op beperking van de verwerking) en 20 (recht op overdraagbaarheid van gegevens) niet van toepassing op archiefbescheiden in de archiefbewaarplaats;

Omschrijving van de stappen, een uitleg over de volgorde en alle onderdelen zijn gelinkt aan de relevante ondersteuningsproducten van VNG/KING en de IBD.

1. Stel een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan.
2. Stel een privacy beleid op en draag het uit.
3. Stel een register van verwerkingen op (en hou het bij).
4. Pas de werkprocessen aan.
5. Maak afspraken met derden.

- Metagegevens zijn ondersteunend bij gegevensmanagement, kwaliteitsmanagement en het bewaken van de doelbinding.
- Het *aantoonbaar* onder controle hebben van privacy is alleen mogelijk als bekend is welke persoonsgegevens worden verzameld, verwerkt en bewaard en met welk doel.
- Gegevensmanagement gaat echter verder dan alleen het bijhouden. Door bij het ontwerp van de systemen actief gebruik te maken van de administratie kan hergebruik van gegevens worden mogelijk gemaakt en wordt gekeken of de gegevens toereikend, ter zake dienend en niet bovenmatig zijn. Belangrijk hierbij is de juistheid van de administratie.
- Bij gestructureerde gegevens, zoals die bijvoorbeeld voorkomen in databases en XML bestanden, kunnen de gegevens voorzien worden van zogenaamde tags.
- Ongestructureerde gegevens kunnen door middel van fileanalyse worden onderzocht op de aanwezigheid van persoonsgegevens .

- Authenticatie op een vertrouwde locatie, zoals een werkplek binnen een beveiligd kantoor en op een beveiligd netwerk, vindt minimaal op basis van een kennissenmerk (wachtwoord) plaats.
- Authenticatie op een niet-vertrouwde locatie, zoals een werkplek thuis of in een openbare ruimte, of via een niet vertrouwd netwerk, vereist naast het kennissenmerk ook een bezitskenmerk.
- Persoonsgegevens die worden verstuurd over het bedrijfseigen beveiligde netwerk worden bij voorkeur versleuteld; buiten het eigen beveiligde netwerk, zoals Internet, worden ze altijd versleuteld. Dit geldt ook op draagbare media.
- Services die persoonsgegevens verwerken of aanbieden zijn niet te benaderen zonder autorisatie en authenticatie, bijvoorbeeld door het gebruik van certificaten.
- Fysieke en logische maatregelen schermen de verwerking van de persoonsgegevens af, bijvoorbeeld door servers in afgesloten ruimtes te plaatsen en systemen/componenten te 'hardenen'.
- De toegang tot persoonsgegevens door systeembeheerders wordt vastgelegd (tijd en raadpleger worden gelogd).
- De toegang en het gebruik wordt vastgelegd (tijd, raadpleger, proces, en resultaat worden gelogd).

- Functionaris Gegevensbescherming (FG)
 - Verplicht op grond van de AVG voor overheidsorganisaties.
 - Onafhankelijke toezichthouder en adviseur binnen een organisatie.
 - Rechtstreekse lijnen met het bestuur.
 - Tevens toezicht op de PO's en CISO's functionarissen.
- Chief Information Security Officer (CISO) Informatiebeveiliging (organisatorische en technisch)
- Privacy Officer (PO) privacy beleid, PIA's
Gemeentearchivaris ook PO?

In principe zijn de uitvoering, het advies en toezicht gescheiden, veel overlap.

AP en boetes?

GEMEENTE TILBURG

- De Autoriteit persoonsgegevens gaat niet meteen boetes uitdelen als op 25 mei de nieuwe Europese privacyregels van kracht worden. De toezichthouder richt zich de eerste maanden vooral op voorlichting, zegt minister Dekker (Rechtsbescherming). De AP is een onafhankelijke toezichthouder, dus de minister heeft geen harde zeggenschap over de manier waarop de AP omgaat met haar taak.
- AP-voorzitter Wolfsen beloofde wel om de eerste termijn vooral in te zetten op voorlichting en bijsturing. En niet onmiddellijk op het beboeten van organisaties die bereid zijn om de goede dingen te doen en zich netjes aan de regels te houden.

Maar.....:

- De gemeenten die op 25 mei nog geen Functionaris Gegevensbescherming hebben aangesteld, kunnen op weinig begrip van de AP rekenen.
- Hetzelfde geldt voor gemeenten die hun dienstverlening nog niet hebben aangepast aan de rapporten en adviezen van de AP.

- Open-geodatabeleid. Met name op het gebied van het gebruiken van BAG-gegevens. Een werkgroep stelt dat het goed zou zijn om een bepaling op te nemen waarbij ‘het doen aan **open data**’ een wettelijke grondslag is voor iedere volgende rechtmatige verwerking. **Vrijstelling bronhouder voor opvolgend gebruik** waarbij deze data mogelijk voor verboden doeleinden worden gebruikt.
- Pleidooi van de VNG voor **Wettelijk kader uitwisseling persoonsgegevens is hard nodig**. *Gemeenten verzamelen meer gegevens dan noodzakelijk bij de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet in strijd met de privacywetgeving.*
 - *Het maken van integraal beleid en een goede ketenbenadering is moeilijk;*
 - *Voor burgers is het onhelder hoe er met hun gegevens wordt omgegaan;*
 - *Er gaat veel energie zitten in privacy discussies en ad hoc oplossingen.*

- Diverse soorten van samenwerkingsverbanden;
- Vaak geen schriftelijke afspraken (archieffparagraaf) wie verantwoordelijk (zorgdrager) is voor de overheidsinformatie bij samenwerkingsverbanden;
- Wie is dan verantwoordelijk voor de AVG;
- Volstaat het sluiten van een verwerkers-overeenkomsten?

Eén benadering privacy en openbaarheid

GEMEENTE TILBURG

- Overheidsinformatie staat overal en nergens, vaak in ketens en duizenden (cloud) systemen.
- De eerste stap is vaststelling van wie is de informatie en wie is verantwoordelijk ?
- Leg die verantwoordelijkheden vast in GR's en DVO's met ketenpartners.
- Instrumenten voor privacy- en gegevensbescherming en openbaarheid moeten *niet* gescheiden worden geïmplementeerd in systemen.
- Archivering by design: oplossingen juridisch, functioneel en technisch en beschikbaarstelling naar derden.
- Ontzorgen van ambtenaren.
- GIBIT met archiveringseisen standaard in aanbesteding meenemen, met name verwijdering van gegevens vaak niet mogelijk.

Memorie van toelichting op de Uitvoeringswet AVG:

- De verordening kent een aantal specifieke uitzonderingen voor verwerking van persoonsgegevens met het oog op archivering in het algemeen belang. Een aantal uitzonderingen werkt rechtstreeks. Daarnaast bevat artikel 89, derde lid, een specifieke bepaling op grond waarvan bij lidstatelijk recht kan worden afgeweken van enkele voorschriften van de verordening. Het gaat hier om de mogelijkheid om af te wijken van de artikelen 15 (het recht op inzage), 16 (het recht op rectificatie), 18 (het recht op beperking van de verwerking), 19 (kennisgevingsplicht), 20 (het recht op overdraagbaarheid van de gegevens) en 21 (het recht van bezwaar).
- Er is voor gekozen om op ***grond van artikel 89, derde lid, van de verordening een aantal uitzonderingen op te nemen in de Uitvoeringswet voor verwerking van persoonsgegevens die deel uitmaken van archiefbescheiden die berusten in een archiefbewaarplaats***. Daarbij wordt aangesloten bij de begrippen zoals deze gedefinieerd zijn in de Archiefwet 1995. Voor een nadere toelichting bij deze bepaling wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij artikel 45.

- Bij AVG geldt dat steeds moet worden gekeken of er niet meer persoonsgegevens worden gearchiveerd dan nodig is.
- Ook bij de AVG mogen bijzondere persoonsgegevens (gezondheidsgegevens) en strafrechtelijke gegevens worden bewaard voor archivering (art. 9 lid 2 sub i AVG).

Voorbeeld uitwerking gegevens BOA's: deels EU-richtlijn gegevensverwerking opsporing en vervolging (aanpassing Wet politiegegevens en het Besluit politiegegevens en AVG) en wet BIBOB.

- Nadere eisen over archivering stelt in artikel 83 van de AVG zoals de plicht om 'technische en organisatorische maatregelen' te treffen om de privacy te waarborgen, zoals pseudonimiseren / anonimiseren.

- Uitzondering op het recht om vergeten te worden bij archivering in het algemeen belang (art. 17 lid 3 sub d AVG). Dit recht om vergeten te worden is (min of meer) nieuw met invoering van de AVG;
- Uitzondering gemaakt op de plicht om de betrokkene in te lichten over de verwerking (de archivering). De betrokkene hoeft dus niet te worden geïnformeerd als zijn persoonsgegevens worden opgenomen in het archief (art. 14a AVG). -> ***Deze regel geldt ook al in de Wbp in art. 44 lid 2, er verandert dus niets ten opzichte van de Wbp;***
- Lidstaten kunnen nadere regels vaststellen voor de informatievoorschriften, de rectificatie, de wissing, het recht om te worden vergeten, de beperking van de verwerking en het recht van gegevensoverdraagbaarheid en het recht van bezwaar tegen verwerking van persoonsgegevens bij de archivering (art. 83 lid 3 AVG).

- Wie is verantwoordelijk voor de privacy, verhouding gemeentearchivaris en privacy functionaris ?;
- Is het nodig een aparte FG aan te stellen en een register van verwerkingsactiviteiten bij te houden ? Afhankelijk van de organisatievorm.
- Creëer bewustwording in de organisatie;
- Inventariseer de verwerking van persoonsgegevens; denk ook aan de interne processen zoals de bezoekersadministratie.
- Privacyverklaring op de website;
- Zorg voor passende beveiliging van de persoonsgegevens (technisch en organisatorisch);
- Procedure datalekken;
- (Verwerkersovereenkomsten met gemeenten);
- Actuele procedure voor het verkrijgen van toestemming voor betrokkenen;
- Inrichten van een Privacy Impact Assessment (PIA) voorbeeld overzetten van data naar de cloud. Verplichting niet duidelijk.

Het college van B. en W. is de verwerkingsverantwoordelijke. De wet schrijft voor dat deze verantwoordelijken de volgende informatie in het register moeten opnemen:

- de naam en contactgegevens van:
 - uw organisatie, of de vertegenwoordiger van uw organisatie;
 - eventuele andere organisaties met wie u gezamenlijk de doelen en middelen van de verwerking heeft vastgesteld;
 - de Functionaris voor de gegevensbescherming (FG) als u die heeft aangesteld;
 - eventuele andere internationale organisaties waar u persoonsgegevens mee deelt.
- de doelen waarvoor u de persoonsgegevens verwerkt. Bijvoorbeeld voor de werving en selectie van personeel, het bezorgen van producten of direct marketing;
- een beschrijving van de categorieën van personen van wie u gegevens verwerkt. Bijvoorbeeld uitkeringsgerechtigden, klanten of patiënten;
- een beschrijving van de categorieën van persoonsgegevens. Zoals het BSN, NAW-gegevens, telefoonnummers, camerabeelden of IP-adressen;
- **de datum waarop de gegevens moet vernietigen/verwijderen (als dat/deze bekend is);**
- de categorieën van ontvangers aan wie u persoonsgegevens verstrekt;
- deelt u de gegevens met een land of internationale organisatie buiten de EU? Dan moet dat worden aangegeven in het register;
- een algemene beschrijving van de technische en organisatorische maatregelen die u hebt/heeft genomen om persoonsgegevens die u verwerkt te beveiligen.

- Zonder twijfel moet de bezoekers- en salarisadministratie in het register van verwerkingen worden opgenomen;
- Aandachtspunt: jaarlijks actualiseren van het bestand;
- Voorbeeld: gemeentearchivaris Tilburg en afspraken gemeenten.

- Pseudonimiseren: Niet direct herleidbaar maar wel identificeerbaar naar een natuurlijke persoon (*AVG van toepassing*);
- Anonimiseren: Verwisseling van persoonsgegevens in gegevens die niet langer gebruikt kunnen worden om een natuurlijk persoon te identificeren (*AVG niet van toepassing*);
- Encryptie: Coderen (versleutelen) van gegevens op basis van een bepaald algoritme (*AVG niet van toepassing*);

- Overheidsorganisaties mogen het BSN gebruiken om hun taak uit te voeren, mits het BSN hierbij noodzakelijk is.
- Organisaties buiten de overheid mogen het BSN alléén gebruiken als dit in de wet staat.
- Schizofreen (bijzonder) persoonsgegeven: wel in de eigen personeelsadministratie maar niet voor de ARBO dienst en verlofkaarten.

Voorbeeld van overtreding is de Kamer van Koophandel die BSN nummers van ZZP'ers publiceert.

- Archiefwet, WOB, Who zijn gericht op openbaarheid en transparantie en waarborgen rechten op informatie en het recht om te kunnen herinneren.
- Ter inzage geven is niet hetzelfde als actief publiceren op websites?
- Reikwijdte archiveren om statistisch, historisch en wetenschappelijk belang.
- De uitvoeringswet spreekt over :

Hoewel het archiefwezen er volledig op ingericht is om aan dergelijke verzoeken tot kennisneming te voldoen, geldt ook hier dat die dienstverlening niet onbegrensd is. Dat geldt zowel voor verzoeken die op de Archiefwet 1995 zijn gebaseerd als voor verzoeken die hun basis vinden in artikel 35 van het onderhavige wetsvoorstel (=PIA).

Voor een aantal specifieke archiefwettelijke verwerkingen zal het verbod buiten toepassing worden gesteld. Daarnaast is het wenselijk om ook in het kader van de verwerking van strafrechtelijke gegevens ruimte voor archiefwettelijke handelingen te behouden. Welke zijn dat dan ?

- De AVG is gericht op het recht van vergeten en privacy en staat soms haaks op dit soort wetgeving.

Mogelijke scenario's archiefbeheer:

- Vernietiging van veel meer bestanden omwille van privacy;
- Verlies aan transparantie van de overheid (staat haaks op de WOO, Who).

Voorbeelden publicatie van raadsstukken zonder persoonsinformatie en personeelsdossiers gevaarlijke stoffen.

Aanpassing artikel 2 A. Het artikel luidt :

- Het verbod persoonsgegevens te verwerken, bedoeld in artikel 16 van de Wet bescherming persoonsgegevens, geldt niet voor verwerkingen die verband houden met:
 - a. de vervanging van archiefbescheiden, bedoeld in artikel 7;
 - b. de overbrenging van archiefbescheiden naar een archiefbewaarplaats, bedoeld in de artikelen 12 en 13;
 - c. de opneming van archiefbescheiden als bedoeld in artikel 1, onderdeel c, onder 3°, in een archiefbewaarplaats, of;
 - d. het beheer van archiefbescheiden die in een archiefbewaarplaats berusten, **met uitzondering van het ter raadpleging of gebruik beschikbaar stellen van zodanige archiefbescheiden.**

Onduidelijkheden AVG en de aanpassing Archiefwet archiefinstellingen, 75 jaar te kort?

GEMEENTE TILBURG

- 75 jaar beperking is over het algemeen de termijn die voor openbaarheidsbeperking wordt gehanteerd. Indien langer wordt beperkt moeten gemeenten formeel toestemming vragen aan Gedeputeerde Staten staat in de Archiefwet. Bepaling is feitelijk achterhaald in verband met de AVG, omdat deze zwaarder weegt dan landelijke wetgeving. Moet deze passage uit de Archiefwet?
- Mensen worden steeds ouder.
- Voorbeeld scans gezinskaarten (ouder dan 75 jaar) en bijzondere persoonsgegevens moeten offline gehaald worden.
- Stafrechtelijke gegevens zijn geen bijzondere gegevens meer, strafrechtgegevens. Moeten politiearchieven beperkt worden met 85 jaar? Sommige archiefdiensten hanteren 116 jaar.

Wirwar aan beperkingen van openbaarheidstermijnen: archiefinstellingen

GEMEENTE TILBURG

- Voor registers Burgerlijke Stand is in het Burgerlijke Wetboek een duidelijke termijn bepaald: 100 jaar geboorteregisters, 75 jaar huwelijksregisters, 50 jaar overlijdensregisters.
- Notariële archieven 75 jaar, maar de testamenten die erin zitten 100 jaar.
- Politiearchieven 75 jaar.
- Vertrouwenscommissie burgemeestersbenoemingen 75 jaar.
- Overige categorieën: wirwar, geen uniforme lijn.
- Contracten/verklaringen van overbrenging zijn verouderd, vaak geen contracten.
- Meer uniforme regelgeving, wat kan de rol van KVAN/ BRAIN zijn?

- Bij opname van particuliere archieven wordt gekozen of schenking of inbewaargeving.
- De laatste variant wordt vaak gebruikt voor kerkelijke archieven. Kerk blijft eigenaar van de archieven.
- Bij een eventueel datalek is de eigenaar van het archief verantwoordelijk en niet de archiefdienst.
- Tenzij bij de akte van inbewaargeving een verwerkersovereenkomst wordt gesloten.
- Vorm van inbewaargeving afschaffen en hoe te doen met lopende contracten.

- Eind januari 2018 start Mathieu Paapst van ICTREcht in opdracht van KVAN/BRAIN met de uitvoering van een risicoanalyse bij het NIOD, het Haags Gemeentearchief en het RHC Eindhoven.
 - Presentatie 12 april bij Gelders Archief.
- Privacy Leergang bij het Nationaal Archief.
- Eventueel handreiking voor leden KVAN/BRAIN

Andere procedures voor bezoekers in de studiezaal, websites en e-depots?

GEMEENTE TILBURG

- De ene gemeentearchivaris staat toe dat bezoekers kopieën ontvangen van niet-openbare archieven, de andere niet.
- Door het verstrekken van kopieën is er geen regie meer op de niet openbare archieven, het kan eenvoudig verspreid worden.
- Kunnen mobiele devices verboden worden bij het raadplegen van niet-openbare archieven ?
- Standaard gebruik van een Digid/Eid voor raadpleging van niet-openbare archieven via websites en/of e-depot ?
- Vereist veel kennis van techniek en beveiliging.
- Ontwikkeling mijn overheid bij archiefdiensten?

- Breng de kosten voor de invoering van de AVG in beeld;
- Verplichte bijscholing AVG informatiewerkers; Certificering ?
- Gedragscodes voor informatiewerkers;
- Landelijke consultatie aanpassing Archiefwet onder andere artikel 2A;
- Gezamenlijke benadering van privacy, informatiebeveiliging en openbaarheid. Delen van ervaringen en meer samenwerking privacy deskundigen en informatiebeveiligingsmedewerkers;
- Heldere kaders voor inzage en plaatsen van archiefbescheiden op websites van gemeenten en archiefinstellingen (pseudonimiseren, anonimiseren). *Richtsnoeren AP uit 2007 zouden vertaald moeten worden naar de praktijk.*
- Kaders voor toegangscontroles systemen (authenticatie en autorisatie);
- Bewustwording en scholing van DIV, ICT medewerkers en archivariissen (privacy leergang Nationaal Archief) via kennisinstituten;
- Striktere invoering van GIBIT onderdeel verwijdering;
- Uniforme openbaarheidsregels in wet- en regelgeving vergelijkbaar met de Burgerlijke Stand;
- Landelijke uniformering bewaartermijnen selectielijsten met ruimte hotspots/erfgoed en bedrijfsvoering belang.
- Tot slot, meer waarborgen voor openbaarheid en transparantie van het openbaar bestuur en het recht op informatie/herinnering voor burgers.

Vragen?

GEMEENTE TILBURG

